

Форма № 09/18
Затверджена рішенням вченої ради
ІДГУ
від 30.08.2018 р., протокол № 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.09 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія праці та ергономіки

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 05 Спеціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 Психологія
(спеціалізація) (код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма Психологія
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

Мазоха І.С.

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної та практичної психології

протокол № 6 від 09.01.2019

Завідувач кафедри Прокоф'єва Л.О.

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету

Циганок І.Б.

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: Васильєва Ольга Анатоліївна
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної та практичної психології

Рецензенти програми: Кічук Антоніна Валеріївна
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної та практичної психології

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	<i>Лекції:</i>	
	16	4
Модулів: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1	<i>Лабораторні заняття:</i>	
	-	-
Семестр: 2	<i>Семінарські заняття:</i>	
	16	4
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 6	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: психологічні основи праці, розвиток людини в праці.

Метою вивчення дисципліни є: знайомство студентів з основними психологічними уявленнями про трудову діяльність, а також формування початкових навичок рефлексії власної майбутньої праці.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Історія психології», «Загальна психологія», «Філософія», «Соціальна психологія», «Психологія управління», «Педагогічна психологія».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Психологія лідерства», «Конфліктологія», «Кадровий менеджмент», «Психологія діяльності», «Сучасна психологія мотивації досягнення: теорія і практика».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. *Знання:* знати психологічну характеристику праці як одного з основних видів діяльності людини; підходи до визначення професійної придатності людини та методи вивчення її особистості;
2. *Уміння:* вміти визначати складові компонентів внутрішнього та зовнішнього боку професійної діяльності; застосовувати на практиці знання про стадії працездатності людини.
3. *Комунікація:* уміння встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує творчий характер процесу; уміння з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії; застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації
4. *Автономність та відповідальність:* виявляти готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних професійних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття Самостійна робота		
1.	Психологія праці як галузь наукового знання	4	2	2	-	-	-	8	2	2					10
2.	Психологія праці: основні компоненти наукової дисципліни	4	2	2	-	-	-	10	2		2				14
3.	Професія, класифікації, методи вивчення.	4	2	2	-	-	-	10	2	2					14
4.	Ергатичні функції і класифікації професій	4	2	2	-	-	-	10							14
5.	Методи вивчення трудової діяльності	4	2	2	-	-	-	10	2		2				14
6.	Умови професійної діяльності і ефективність праці	2	2	2	-	-	-	12							14
7.	Адаптація людини до професійної діяльності	4	2	2	-	-	-	12							14
8.	Професіографія і професіоналізм	4	2	2	-	-	-	12							14
Проміжний контроль								4							4
Підсумковий контроль (для екзаменів)															
Разом:		32	16	16				88	8	4	4				112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Модуль 1. Психологія праці як галузь наукового знання

Тема 1. Психологія праці як галузь наукового знання

Психологія праці як галузь наукового знання про працю. Об'єкт, предмет і задачі психології праці. Категорії «діяльність» і «праця» в психології. Взаємозв'язок психології праці з іншими дисциплінами. Місце психології в системі наук про людину як суб'єкта діяльності.

Тема 2. Психологія праці: основні компоненти наукової дисципліни

Основні розділи психології праці. Психологія праці. Інженерна психологія. Організаційна психологія. Професійна орієнтація. Професійне навчання.«Нова психологія праці». Ергономіка.

Модуль 2. Професія, класифікації, методи вивчення

Тема 3. Професія, класифікації, методи вивчення

Професія, трудовий пост і робоче місце. Професія, трудовий пост, структура. Професія як система соціальних відношень. Робоче місце.

Тема 4. Ергатичні функції і класифікації професій

Ергатичні функції і їх генезис. Види ергатичних функцій. Класифікація професій. Психічні регулятори праці.«Золоте правило» психології праці.

Тема 5. Методи вивчення трудової діяльності

Методи психологічного вивчення професійної діяльності. Психологічний аналіз професійної діяльності. Психологічний аналіз трудових рухів. Ергономічні основи проектування робочих місць. Робоче місце психолога в організації.

Тема 6. Умови професійної діяльності і ефективність праці

Шляхи розвитку трудової діяльності. Професійний стрес. Працездатність і функціональні стани. Екстремальні, субекстремальні і особливі умови діяльності. Психологія безпеки.

Тема 7. Адаптація людини до професійної діяльності

Психологічні механізми адаптації людини в організації. Професійна придатність. Психологічна придатність і адаптація людини до вимог професії. Кризи професійного становлення. Проблема стилю діяльності. Рівні психологічної підтримки суб'єкта праці.

Тема 8. Професіографія і професіоналізм

Професіографія, професіограма і психограма. Задачі практики і типи професіограм. Системна професіографія. Професійно важливі якості. Професіоналізм і моделі спеціаліста.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Психологія праці як галузь наукового знання

Тема 2. Психологія праці: основні компоненти наукової дисципліни

Тема 3. Професія, класифікації, методи вивчення

Тема 4. Ергатичні функції і класифікації професій

Тема 5. Методи вивчення трудової діяльності

Тема 6. Умови професійної діяльності і ефективність праці

Тема 7. Адаптація людини до професійної діяльності

Тема 8. Професіографія і професіоналізм

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)	Форми звітності
1.	<p>Тема 1. Питання для самостійного опрацювання.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перерахуйте періоди найменш активного розвитку наукової дисципліни протягом ХХ ст.. Проведіть аналіз причин. • Назвіть періоди найбільш активного (інтенсивного наукового вивчення, ефективного запровадження результатів в практику, уваги держави до науки та ін.) розвитку психології праці і визначте основні чинники цих процесів. • Тенденції розвитку суспільства, суспільного виробництва і уявлень щодо суб'єкта праці. • Опишіть періоди найменш активного розвитку наукової дисципліни протягом ХХ ст.. • Історія зарубіжної психології і соціології праці. • Уявлення про працю з давнини і в епоху феодалізму.. <ul style="list-style-type: none"> • Розвиток профорієнтації в повоєнні роки, СРСР. • Психологічні причини виникнення профорієнтації. • Загальні тенденції в розвитку уявлень щодо праці. 	8	10	конспект
2.	<p>Тема 2. Питання для самостійного опрацювання</p> <ul style="list-style-type: none"> • Науково-технічні передумови становлення ергономіки. • Спробуйте виокремити предметну галузь психології праці(в широкому сенсі) на прикладі малого підприємства (30-50 людей) по виробництву товарів широкого використання. • Перерахуйте галузі психологічної науки, які вивчають різні характеристики професійної діяльності. • В чому полягає етичний парадокс предмета психології праці ? • В чому полягає проблема предмета і методу психології праці ? • Дайте визначення і охарактеризуйте психологію праці. • Дайте визначення і охарактеризуйте організаційну психологію. 	10	14	
3.	<p>Тема 3. Питання для самостійного опрацювання..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дайте визначення і охарактеризуйте ергономіку. • Дайте визначення і охарактеризуйте профорієнтацію як наукову і практичну дисципліну. • Дайте визначення і охарактеризуйте професійне навчання як наукову і практичну 	10	14	конспект

	<p>дисципліну.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розкрийте «золоте правило психології праці». • Як співвідносяться поняття «професіограма», «психограма» і аналітична професіограма ? • Чи можна стверджувати, що запропонована Є.Клімовим «формула професій» є різновидом професіограми ? • Розкрийте історичні тенденції розвитку феноменів «професія», «трудова посада», «робоче місце». • Що являє собою «модель спеціаліста». 			
4.	<p>Тема 4. Спробуйте виокремити галузі практичної діяльності і наукові дисципліни, з якими буде пов'язана психологія праці в майбутньому.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Опишіть трудову посаду пожежника (командира підрозділу, оперативного чергового, рядового пожежної частини). • Опишіть трудову посаду робітника Міністерства надзвичайних ситуацій (молодшого офіцера, оперативного чергового). • Охарактеризуйте трудову посаду лікаря станції «швидкої допомоги». • Опишіть трудову посаду вчителя початкових класів – класного керівника. • Розкрийте особливості робочого місця старшої медичної сестри «станції швидкої допомоги», що приймає виклики у великому місті і у невеличкому населеному пункті. 	10	14	конспект
5.	<p>Тема 5-6. Питання для самостійного опрацювання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення поняття стресу. 2. Фізіологічний та психологічний стрес. 3. Процес виникнення і протікання стресу в трудовій діяльності людини. 4. Екстремальні ситуації та характеристики стану людини. 5. Проблеми аварійності та травматизму на сучасних виробництвах. 6. Фактори, що підсилюють схильність працівників до небезпеки настання нещасних випадків. 	10/12	14/14	конспект
6.	<p>Тема 7. 1. Складіть три плани (комплексу завдань) допомоги людині в професійному й особистісному самовизначенні відповідно до трьох концептуальних рівнів допомоги (по М.С. Пряжнікову).</p> <p>2. Складіть програму дій з психологічного супроводу молодого фахівця (з урахуванням</p>	12	14	конспект

	особливості робочого місця й конкретної організації – виробниче підприємство, транспортна організація, приватна комерційна фірма).			
7.	Тема 8. Дискусія щодо проблеми формування індивідуального стилю діяльності і кризах професійного розвитку. 1. Морально-етичний образ професіонала. 2. Права и обов'язки професійного психолога, документи які регламентують професійну діяльність спеціаліста. 3. Використання комп'ютера й інформаційних технологій в діяльності психолога.	12	14	конспект
8.	Підготовка до заліку і модульної контрольної роботи	4	4	
	Разом	88	112	

Тематика індивідуальних завдань

Для індивідуальної роботи пропонується підготовка реферату.

Теми рефератів

- Праця людини як один із основних видів діяльності людини.
- Концепція діяльності О.Леонтєва як методологічне підґрунтя питань психології праці.
- Концепція діяльності С.Л.Рубінштейна.
- Взаємозв'язок психології праці з іншими дисциплінами.
- Місце психології в системі наук про людину як про суб'єкта діяльності.
- Історія авіаційної психології.
- Етапи розвитку психології праці.
- Внесок зарубіжних вчених в розвиток психології праці.
- Психотехніка та її криза.
- Історія психології праці в наприкінці ХІХ- на початку ХХ ст..
- Психотехніка в 20-30 рр. ХХ ст.
- Проблема задоволеністю працею і сенса (усвідомленістю) працею (А.Зелинченко, А.Г.Шмелев, К.Замфір, М.Аргайл, Г.К.Уайт).
- Інженерна психологія.
- Ергономіка як наукова дисципліна.
- Організаційна психологія.
- Профорієнтація і її становлення як наукової і практичної дисципліни.
- Професійне навчання.
- Авіаційна психологія, історія.
- Трудовий пост та його структура.
- Професія як система соціальних відносин.
- Трудовий пост та робоче місце.
- Історичні тенденції феноменів «трудовий пост» і «робоче місце».
- Професіограма і психограма.

- Трудова діяльність як система. Труднощі вивчення професії в умовах сучасної України.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання, тести.

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.

6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, а також якість виконання студентом реферату, самостійних завдань.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Відповіді на тест передбачає знаходження у запропонованих варіантах правильної відповідь на питання тестових завдань.

Приклад тестів з «Психології праці та ергономіки»

1. Що є предметом психології праці?
а) суб'єкт праці; б) об'єкт праці; в) методи праці; г) параметри праці.
2. Що є методом психології праці?
а) дослідження засобів праці; б) дослідження об'єкта праці; в) дослідження суб'єкта праці;
г) дослідження зв'язку суб'єкта й об'єкта праці.

Питання до модульної контрольної роботи

1. Предмет, завдання і методи психології праці.
2. Психологічні основи діяльності людини.
3. Структура особистості працівника.
4. Психологічні основи професійного відбору і підбору кадрів.
6. Основні елементи трудового процесу.
7. Фізичні і нервово-психічні навантаження.
8. Загальний адаптаційний синдром, його стадії.
9. Стрес та адаптація.
10. Етапи формування трудових навиків.
11. Функціональний стан людини в процесі праці.
12. Принципи побудови раціональних режимів праці і відпочинку.
13. Принципи профілактики зорового стомлення і перенапруження.
14. Принципи профілактики негативних наслідків праці в умовах монотонії.

15. Психічні стани в процесі праці.
16. Працездатність людини.
17. Предмет психології праці та її завдання на сучасному етапі розвитку українського суспільства.
18. Історичні передумови формування психології праці.
19. Теоретичні і методологічні проблеми психології праці.
20. Методи психології праці.
21. Соціальна група як предмет праці.
22. Система профорієнтації (суть, етапи, сучасний стан проблеми).
23. Сутність, види, необхідність професійного психологічного відбору.
24. Принципи професійного психологічного відбору.
25. Психологічний опис професії.
26. Професіограма, її призначення і зміст.
27. Індивідуальний стиль трудової діяльності.
28. Когнітивні процеси в структурі професійної діяльності.
29. Здібності і професійно важливі якості.
30. Проблеми регуляції в професійній діяльності.
31. Види функціональних станів.
32. Компоненти функціонального стану.
33. Методи дослідження функціонального стану.
34. Емоційна та операційна, специфічна і неспецифічна напруженість.
35. Чинники трудового процесу, що викликають напруженість.
36. Основні етапи розвитку суб'єкта праці.
37. Прогресивна стадія професійного становлення.
38. Регресивна стадія професійного становлення.
39. Кризи професійного становлення.
40. Професія як форма діяльності.
41. Психологічні умови досягнення професіоналізму.
42. Психологія професійного самовизначення.
43. Основи професіографії і класифікація професій.
44. Професійна орієнтація та її етапи.
45. Професійна інформація.
46. Професійна консультація.
47. Професійний відбір.
48. Професійна адаптація.
49. Психологічна основа розстановки та атестації кадрів.
50. Психологічні основи режиму праці і відпочинку.
51. Підструктури спрямованості, досвіду, психічних процесів, біопсихічних властивостей особистості.
52. Психологічні основи діяльності людини.
53. Психологічні основи професійного відбору і підбору кадрів.
54. Використання методів психології праці при вивченні трудової діяльності.
55. Професійно важливі якості в структурі особистості працівника.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

«5» - Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

«4» - Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

«3» – Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

«2» - Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

«1» - Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

«0» - Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Вид	Максимальна кількість балів
Завдання самостійної роботи до практичних занять	5
Тести	5
Реферат	5

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

- Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. 2-ге вид., пер. і доп. – К.: Знання, 2008. – 655 с. westudents.com.ua/knigi/530-psihologiya-prats-baklitskiy-

o.html

- Балл Г.О., Бастун М.В., Гордієнко В.І., Красильникова Г.В., Красильников С.Р. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навч. посіб. – Хмельницький: ТУП, 2001. – 330 с.
- Баріхашвілі І.І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. Навчальний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 208 с.
- Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности: Учеб. пособ. для вузов – СПб.: Perse, 2001. – 511 с.
- Джуелл Л. Индустриально-организационная психология. Учебник для вузов – СПб.: 2001. – 720 с.
- Карпенко Г.В. Психологія праці та вибір професії: Навч.-метод. посібник. – Суми : Університетська книга, 2008. – 168 с.
- Климов Е.А. Введение в психологию труда: Учеб. пособие для вузов по спец. "Психология". - М.: МГУ, 1988. - 197 с.
- Кожан Т.О. Професійна орієнтація: Навч. посіб. – К., 2009. – 214 с.
- Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності / Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 395 с.
- Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посіб. для слухачів та студ. ВНЗ. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 532 с.
- Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посібник/за ред.М.С. Корольчука. – К.: Ельга, Ніка-Центр ,2004. – 400 с.
- Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2003. – 367 с.
- Ложкин Г. В. Психология труда / Г.В. Ложкин. – К. : Освіта України, 2013. – 124 с.
- Нагаєв В.М. Конфліктологія: Курс лекцій. – К.: ЦНЛ, 2004. – 198 с.
- Психологія праці: навч. посіб. / Г.В. Ложкін, Н.Ю. Воленюк, О.О. Солтик; за заг. ред. Г.В. Ложкіна. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 191 с.
<http://www.google.com/search?q=>
- Пряжников Н.С. , Пряжникова Е.Ю. Психология труда и человеческого достоинства. – М.:Академия, 2004.
file:///D:/User/Downloads/%D0%9F%D1%80%D1%8F%D0%B6%D0%BD%D0
- Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
- Рунге В.Ф., Манусевич В.П. Эргономика в дизайне среды: Учеб. пособ. – М.: Архитектура, 2005. – 328 с.
- Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л.М. Карамушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с.
- Толочек В.А. Современная психология труда: Учеб. пособ. – СПб.: Питер, 2005. – 479 с.
- Харский К.В. Благонадежность и лояльность персонала /К. Харский. – СПб.: Питер, 2003. – 496 с.

22.10.2. Допоміжні джерела

- Богіня Д.П. Ефективність праці в ринковій економіці / Д.П. Богіня, А.М. Шевченко // Україна: аспекти праці. – 1996. – № 4. – С. 3-6.
- Вимоги до конкурентоспроможного спеціаліста / Т.В. Андрущенко // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2007. – № 5. – С. 43-47.
- Гринева В.Н. Теоретические и методические основы мотивации труда персонала // Управління розвитком: Зб. наук, пр. ХДЕУ. – № 1. – С. 42-60.
- Кисельов М.М. Феномен діяльності в реаліях сьогодення /М.М. Кисельов // Філософія. Антропологія. Екологія: Альманах. – Вип. 1. – К.: Стилос, 2000. – С. 45-55.
- Китаев-Смык Л.А. Организм и стресс: стресс жизни и стресс смерти: Учебное пособие / Л.А. Китаев-Смык. – М. : Смысл, 2012. – 464 с.
- Леонова А.Б., Чернышева О.Н. Психология труда и организационная психология: современное состояние и перспективы развития: Хрестоматия. – М.: Радикс, 1995. – 448 с.
- Литвинова Н.М. Профорієнтація як засіб підготовки учнівської молоді до праці // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2007. – № 3. – С. 200-210.
- Логіка людської діяльності в управлінні соціальними системами / О.С. Пономарьов // Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соц. – 2007. – № 1. – С. 6-14.
- Малюська В. А. Лідерські якості керівника – умова ефективного функціонування трудового колективу /В. А. Малюська // http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/19960.doc.htm
- Нікітенко О.Я., Нікітенко Є.М. Студент вищого навчального закладу як суб'єкт ринку праці // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2006. – № 4. – С. 128-132.
- Нікольська Л.В. Сучасні моделі профорієнтаційного забезпечення безробітних у діяльності зарубіжних служб зайнятості // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2007. – № 5. – С. 201-210.
- Озерська О.Ю. Підготовка менеджерів японських компаній // Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соціол. – 2008. – № 1. – С. 60-65.
- Психологічний клімат колективу / Упоряд.: О.Марінушкіна, за заг. ред. С. Максименко, О. Главник – К.: Главник, 2004. – 96 с.
- Професійний та особистісний розвиток майбутніх фахівців / Г. Дегтярьова, Л. Руденко, М. Федюк // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2008. – № 1. – С. 203-211.
- Хміль Ф. І. Основи менеджменту: Підручник / Ф. І. Хміль. – К.: Академвидав, 2003. – 608 с.
- Шеклтон В. Психология лидерства в бизнесе / В. Шеклтон. – СПб.: Питер, 2003. – 222с.

10.3. Інтернет-ресурси

- Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>

- Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
  - Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
  - <http://www.nbu.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
  - <http://hklb.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
  - <http://www.koob.ru/> - електронна бібліотека «Куб».
- <http://psihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога»